

نبض اقتصاد
را در دست بگیرید

بحار سوت

سقوط تولیدات صنعتی

شاخص تولید صنعتی در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل افت ۹٫۴ درصدی داشته که در چند سال اخیر بی سابقه است

قطعات بوده که شاخص تولید آن در خرداد بیش از ۲۶٫۸ درصد کاهش داشته است. دوشرکت خودروساز که در خرداد سال گذشته بیش از ۸۶ هزار دستگاه خودرو تولید کرده بودند، در خرداد امسال تنها حدود ۵۰ هزار دستگاه تولید داشته‌اند. رشد شرکت‌های بزرگ که در ماه‌های قبل مثبت بوده، در این ماه منفی شده است؛ در حالی که شرکت‌های کوچک در خلاف این جهت حرکت کردند.

سال گذشته اعمال محدودیت برق صنایع در اوایل تابستان بود و دوم جنگ تحمیلی ۱۲ روزه بوده است. با بررسی رشد شرکت‌ها در این ماه، می‌توان موارد زیر را در مورد ترکیب رشد ذکر کرد: در این ماه، تنها رشد صنایع محصولات دارویی، لاستیک و پلاستیک، و محصولات فلزی مثبت بوده است. بیشترین کاهش تولید مربوط به صنعت خودرو و

پژوهشکده پولی و بانکی اعلام کرده است: شاخص تولید صنعتی در خرداد ۱۴۰۴ کاهش محسوسی داشته و رشد آن نسبت به ماه مشابه سال قبل به ۹٫۴- درصد رسیده است. رشد منفی این ماه باعث شده است که رشد شاخص تولید صنعتی بهار ۱۴۰۴ نیز ۲٫۸- درصد شود. مهم‌ترین دلایل کاهش تولید صنعتی اول اعمال محدودیت بر روی برق صنایع زودتر از سال قبل (در

بر اساس گزارش ماهیانه تولید صنعتی که پژوهشکده پولی و بانکی مرکز با استفاده از اطلاعات شرکت‌های بورسی تهیه می‌کند، شاخص تولید صنعتی در خرداد امسال به کمترین رقم سال‌های اخیر رسید. بر اساس این گزارش، شاخص تولید صنعتی در خرداد ۱۴۰۴ نسبت به ماه مشابه سال قبل، افت ۹٫۴ درصدی داشته که در چند سال اخیر بی سابقه است.

آغاز شده بود)، شاخص تولید صنعت فلزات اساسی در خرداد بیش از ۱۳ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش داشته است. بیشترین کاهش تولید مربوط به صنعت خودرو و قطعات بوده که شاخص تولید آن در خرداد بیش از ۲۶٫۸ درصد کاهش داشته است. دوشرکت خودروساز که در خرداد سال گذشته بیش از ۸۶ هزار دستگاه خودرو تولید کرده بودند، در خرداد امسال تنها حدود ۵۰ هزار دستگاه تولید داشته‌اند. در خرداد به جز صنعت محصولات دارویی، لاستیک و پلاستیک، و محصولات فلزی، رشد سایر صنایع منفی - برآورد شده است.

هم‌راستا با شاخص تولید صنعتی کل کشور است. لذا، این شاخص در زمانی که شاخص‌های رسمی کل کشور با تاخیر منتشر می‌شوند و تفاوت فصلی دارند، می‌تواند جایگزین خوبی برای آنها باشد و وضعیت تغییرات ماهیانه صنعت را نشان دهد. شاخص تولید صنعتی در این گزارش بر اساس سال پایه ۱۴۰۰ ارائه، و از روش‌های مختلفی برای شاخص‌سازی و خارج کردن اثر قیمتی استفاده شده است. نکات مهمی که از بررسی آمار رشد صنایع در این ماه استخراج می‌شود، عبارت‌اند از: با توجه به شروع زودتر برنامه قطعی برق در صنایع از جمله فولاد (محدودیت برق صنایع در سال قبل از اوایل تابستان

شرکت‌های صنعتی ثبت‌شده در بازارهای بورس اوراق بهادار و فرابورس ایران حدود ۴۲ درصد از ارزش محصول کارگاه‌های بزرگ صنعتی بالاتر از ۱۰۰ نفر کارکن را در اختیار دارند. با توجه به انتشار منظم ماهیانه عملکرد تولید و فروش این شرکت‌ها، می‌توان با اتکال به این داده‌ها، برآورد قابل قبولی از عملکرد بخش صنعت کشور ارائه داد و تغییرات این بخش را رصد کرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که شاخص مستخرج از داده‌های این شرکت‌ها

افت بی سابقه شاخص تولید صنعتی

قوه قضائیه به پرونده‌های اقتصادی برای پاسخگو کردن مسئولان ناکارآمد تاکید دارند. پرسش اساسی اینجا است که آیا اقتصاد ایران، با وجود ده سال تجربه تلخ از برجام و عدم تحقق وعده‌های آن، همچنان باید چشم به راه راه‌حل‌های خارجی باشد یا زمان آن رسیده که با اتکا به توانمندی‌های داخلی، مسیر را برای جهش اقتصادی هموار سازد؟ این موضوع بهانه‌ای شد تا با محمود کریمی بپرونده، اقتصاددان و معاون وزیر کار دولت شهید رئیسی هم‌کلام شویم و تبعات اجرایی شدن این مکانیسم بر اقتصاد کشور را از زبان وی جویا شویم:

در آستانه فعال شدن احتمالی «مکانیسم ماشه» که می‌تواند تبعات ارزی و اقتصادی سنگینی را متوجه کشور سازد، نگاهی به تحلیل‌های ارائه شده توسط کارشناسان اقتصادی و سیاسی، تصویری روشن‌تر از چالش‌های پیش روی اقتصاد ایران ترسیم می‌کند. بر اساس این تحلیل‌ها، وابستگی به توافقات خارجی و غفلت از ظرفیت‌های داخلی، به ویژه در دوران اجرای برجام، کشور را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار داده است. این دیدگاه‌ها، ضمن انتقاد از رویکردهای گذشته، بر لزوم بازنگری جدی در سیاست‌های اقتصادی، پیاده‌سازی واقعی اقتصاد مقاومتی و ضرورت ورود قاطع

محمود کریمی بیانراند، اقتصاددان، در گفت‌وگو با چارسوق مطرح کرد مگر تحریمی برداشته شده بود که امروز نگران مکانیسم ماشه باشیم؟

از تروریست‌ها به درک واصل شده‌اند. بنابراین گزارش؛ در این حمله تروریستی ۳ نفر از سربازان و عوامل انتظامی حفاظت دادگستری هم به شهادت رسیده‌اند.

دستور وزیر کشور برای پیگیری ابعاد حادثه تروریستی زاهدان

وزیر کشور در تماس تلفنی با منصور بیچار، استاندار سیستان و بلوچستان، ضمن عرض تسلیت به مردم شریف سیستان و بلوچستان، با دریافت گزارشی از حمله تروریستی به دادگستری زاهدان، دستور پیگیری ابعاد این اقدام تروریستی کور و رسیدگی فوری به وضعیت مجروحان را صادر کرد. هوشیاری مردم مانع از به‌ثمر نشستن اهداف شوم تروریست‌ها است.

رئیس کل دادگستری استان سیستان و بلوچستان با اشاره به اینکه با درگیری صورت گرفته درگیری به خارج ساختمان دادگستری ادامه پیدا کرد که متأسفانه در تیراندازی عوامل تروریست به سمت مردم یک نوزاد کمتر از یک سال به شهادت رسید و مادر وی مجروح شد، بیشتر شهدا و مجروحان این حمله تروریستی از مردم عادی هستند. حجت الاسلام والمسلمین موحدی را در مورد دیگر شهدای این حمله تروریستی گفت: در میان شهدا یک خانم حدوداً ۶۰ ساله بلوچ که هنوز هویت وی شناسایی نشده است دیده می‌شود. وی در ادامه با اشاره به اینکه عناصر این عملیات تروریستی جلیقه انفجاری و نارنجک جنگی همراه داشته‌اند، گفت: با اعلام قرارگاه قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سه نفر

شهادت ۶ نفر در حمله تروریستی به دادگستری زاهدان

صبح شنبه افراد ناشناس مسلح به دادگستری مرکز استان سیستان و بلوچستان حمله کردند و در پی این حادثه ۶ نفر به شهادت رسیده و ۱۳ نفر مجروح شده‌اند. به گزارش مرکز رسانه قوه قضائیه، حجت الاسلام والمسلمین موحدی را گفت: صبح شنبه یک گروه مسلح قصد ورود به ساختمان دادگستری زاهدان را داشت که با هوشیاری عوامل انتظامی و حفاظت از ورود این افراد به ساختمان جلوگیری شد و پس از آن عوامل تروریست با به کارگیری سلاح و پرتاب کردن نارنجک جنگی درگیری مسلحانه را آغاز کردند.

اشتباه شد کمک کنیم که آن اشتباه رفع شود، مملکت درست می‌شود. پزشک‌ها اظهار داشت: هر یک از استانداران، وزرا و مسئولان می‌توانند در حوزه کاری خود کارهای بزرگی انجام دهند. ما اختیارات لازم را به استانداران و وزرا داده‌ایم، باید جاهایی که اشتباه شده است را اصلاح و به سمت جلو حرکت کنیم. چه کسی گفته است که استانداران نمی‌توانند کاری که ما انجام می‌دهیم را انجام دهند؟ آنها هستند که در حوزه فعالیت خود حضور دارند در حالی که ما از بالا می‌بینیم و تصمیم می‌گیریم.

سرزده از وزارت امور خارجه در جمع مدیران و کارکنان این وزارتخانه حضور یافت و از تلاش‌های شبانه‌روزی کارکنان این وزارتخانه در اجرای سیاست خارجی و دیپلماسی کشور قدر دانی کرد. رئیس جمهور طی سخنانی در این نشست با بیان اینکه قبول مسئولیت نباید در رفتار و کردار ما تغییر ایجاد کند و باید مسئولیتی که پذیرفته‌ایم را به درستی انجام دهیم، گفت: اگر سیاست و چارچوب مدنظر رهبر انقلاب را رعایت کنیم و به فردی که در میدان است، اختیارات لازم بدهیم، نظارت کنیم و اگر در جایی هم

پزشکیان: روابط با کشورهای همسایه را باید تقویت کنیم

رئیس جمهور گفت: باید روابط خود را با کشورهای همسایه از جمله ترکیه، ترکمنستان، جمهوری آذربایجان، افغانستان، پاکستان، عراق و کشورهای حوزه خلیج فارس تقویت کنیم. به گزارش خبرگزاری صدا و سیما، مسعود پزشکیان صبح شنبه ۴ مردادماه ۱۴۰۴ در دیدار

بسته حمایتی دولت نیازهای واقعی صنایع را نادیده گرفته است

عضو هیات مدیره سندیکای صنایع آلومینیوم ایران با انتقاد از بسته حمایتی اخیر گفت: صنایع با وجود ادامه تولید در بحران ۱۲ روزه، بدون حمایت کافی، با کاهش درآمدم ومشکلات تأمین مواد اولیه مواجه هستند و باید نگاه کلان به تاب‌آوری صنایع در دستور کار دولت قرار گیرد.

آریا صادی نیت حقیقی، عضو هیات مدیره سندیکای صنایع آلومینیوم ایران در گفت‌وگو با اقتصاد معاصر با انتقاد از جزئیات بسته حمایتی تدوین شده برای جبران خسارت صنایع در جریان جنگ ۱۲ روزه اخیر اظهار داشت: این بسته در ابتدا ۴۸ بند داشت اما به ۳۴ بند کاهش یافت و متأسفانه فقط به نیازهای اولیه مردم از جمله کالاهای اساسی و دارو محدود شده و نیازهای صنایع در آن لحاظ نشده است.

وی با بیان اینکه کشور برای تأمین نیازهای اساسی مردم نیازمند ادامه فعالیت صنایع در شرایط پایدار است، تأکید کرد: متأسفانه به دلیل برخی ضعف‌ها در توان اجرایی دولت یا کم‌توجهی به وضعیت صنعت، پوشش خسارت‌ها و نیازهای واقعی صنایع در این بسته حمایتی دیده نشده است. صنایع کشور در طول این ۱۲ روز به کار خود ادامه داده‌اند اما اثرات این بحران همچنان باقی مانده و به دلیل جونا نااطمینانی، بازارها رونق ندارند و شرکت‌ها با کاهش درآمدم مواجه شده‌اند.

لزوم نگاه بلندمدت به حمایت از صنایع

عضو هیات مدیره سندیکای صنایع آلومینیوم ایران با اشاره به مشکلاتی از جمله کمبود سرمایه در گردش، دشواری تأمین مواد اولیه، مشکلات نیروی کار، ناترازی انرژی و قطع برق بیان داشت: با وجود این مشکلات، تولید همچنان ادامه دارد اما درآمدم صنایع به شدت کاهش یافته است.

این وضعیت ایجاب می‌کند حاکمیت با توجه به اهمیت تاب‌آوری صنایع، از تمرکز صرف بر بحران‌های کوتاه‌مدت اجتناب کرده و با دید وسیع‌تری به اولویت‌بندی در شرایط کشور بپردازد.

صادق نیت حقیقی افزود: با وجود اینکه در سال‌های اخیر، رشد وتوسعه صنایع به عنوان یکی از اولویت‌های کشور مطرح شده اما این اولویت در بسته‌های حمایتی اخیر مغفول مانده است. تجربه بسته‌های حمایتی قبلی نیز نشان داده که علاوه بر نقص در محتوای بسته‌ها، اجرای آنها نیز به‌طور کامل مؤثر انجام نشده‌اند.

وی با اشاره به موضوع بروکراسی و تمرکزگرایی در مدیریت کشور اظهار کرد: رویکرد تمرکززدایی و واگذاری اختیارات به استان‌داران به‌ویژه در شرایط اضطراری و برای تسریع ترخیص کالا در گمرکات، اقدامی مثبت و هوشمندانه است اما نباید فراموش کرد که استانداران و مقامات استانی هرچند می‌توانند روند‌ها را تسهیل کنند اما توان تغییر قوانین و دستورالعمل‌ها را ندارند. صادی نیت حقیقی بیان کرد: تجربه بحران اخیر نشان داد که تمرکز کالاهای در گمرکات می‌تواند خسارت بزرگی ایجاد کند و تلاش برای جلوگیری از تجمع کالاهای در گمرکات اقدامی مثبت بود. این تجربه باید به‌عنوان یک تدبیر دائمی و نه مقطعی مورد توجه قرار گیرد و از حوادث، درس گرفته شود تا این تدابیر به چرخ‌راه‌آیندم مدیریت اقتصادی و صنعتی کشور تبدیل شود.

گندم خوراک دام شد

اخباری نگران‌کننده وجود دارد که بخشی از گندم تولیدی کشاورزان، به‌جای ورود به زنجیره تأمین نان مردم، مستقیماً به مادامی‌ها فروخته می‌شود در حالی که به گفته وزیر جهاد برای تأمین نیاز داخل امسال ۲ میلیون تن باید گندم وارد شود.

به گفته منابع محلی و اتحادیه‌های کشاورزی در استان‌های فارس، خوزستان و گلستان، برخی گندم‌کاران به دلیل عدم پرداخت به‌موقع مطالبات از سوی دولت ونیز افزایش بی‌سابقه قیمت نهاده‌های دامی، ناگزیر شده‌اند گندم را به قیمت پایین‌تر اما نقدی، به دامداران بفروشند. «علی موسوی»، کشاورزی از حومه اهواز، می‌گوید: «سه‌ماهه گندم‌م در تحویل دولت دادم ولی هنوز پولی نگرفتم. دامدار اومد و گندم‌و نقدی خرید، گرچه از رون‌تر از نرخ تضمینی، اما نقد بود. او تأکید می‌کند که با این پول، توانسته هزینه کود، سم و اجاره زمین را تا حدی تأمین کند. از سوی دیگر، دامداران نیز ناگزیرا این نهاده‌هایی چون جو، ذرت و کنجاله، به‌دنبال جایگزین‌های ارزان‌تر و در دسترس تر ترفته‌اند. در شرایط فعلی، گندم درجه دو یا حتی درجه یک، به علت عدم نظارت مؤثر، به‌عنوان خوراک دام مصرف می‌شود؛ اتفاقی که می‌تواند امنیت غذایی کشور را درآیندم تهدید کند. علیقلی ایمانی، مدیرعامل بنیاد ملی گندم‌کاران، هم گفته است: کشاورزان به دلیل نیاز به نقدینگی و عدم پرداخت مطالباتشان ونیز افزایش قیمت جوخشی از محصولات را به بازار نهاده‌های دامی عرضه می‌کنند. این در حالی است که دولت با وجود اینکه ۴ ماه است گندم کشاورزان را خریده اما فقط ۳۳ درصد پول آنها را پرداخت کرده و برای بقیه همچنان وعده ووعد می‌دهد. امسال با گفته کارشناسان تا ۵ میلیون تن و به گفته وزیر جهاد کشاورزی ۲ میلیون تن کسری گندم وجود دارد که باید وارد شود. دولت در فروردین امسال نرخ تضمینی خرید گندم را کیلویی ۲۰ هزار و ۵۰۰ تومان اعلام کرد، اما بسیاری از کشاورزان گزارش داده‌اند که هنوز پول گندم تحویلی‌شان پرداخت نشده است. در مقابل، دامداران گندم را با قیمت حدود ۱۸ هزار تومان نقدی خریداری می‌کنند؛ هرچند این معامله غیرقانونی است، اما نبود نظارت و فشار اقتصادی، کشاورزان را به سمت آن سوق داده است. «فاطمه ملکی»، استاد اقتصاد کشاورزی، معتقد است که «عدم پرداخت به‌موقع مطالبات کشاورزان، اقتصاد روستایی را دچار تزلزل کرده. وقتی کشاورز برای هزینه‌های روزمره یا شروع کشت جدید، پول ندارد، مجبور است راه‌هایی خارج از چارچوب رسمی پیدا کند.» در این میان، کارشناسان هشدار می‌دهند که استمرار این روند می‌تواند باعث کاهش عرضه گندم به بازار مصرف، افزایش وابستگی به واردات و در نهایت، بالا رفتن قیمت نان و سایر اقلام وابسته به گندم در ماه‌های آینده شود.

راهکارها چیست؟

کارشناسان سه اقدام فوری را پیشنهاد می‌دهند: نخست، پرداخت فوری و کامل مطالبات کشاورزان از سوی دولت، دوم، توزیع عادلانه و یارانه‌ای نهاده‌های دامی برای کاهش فشار بر دامداران و سوم، تقویت نظارت میدانی بر خرید و فروش محصولات استراتژیک. اگرچه دولت وعده‌هایی برای تسویه مطالبات داده، اما تجربه نشان می‌دهد تا زمانی که سازوکار پرداخت و توزیع نهاده اصلاح نشود، چرخه نارضایتی و نابه‌سامانی در بخش کشاورزی و دامپروری ادامه خواهد داشت.

بخش اقتصاد رادردست بگیریید

Charsoogh newspaper

■ یکشنبه ۵ مرداد ۱۴۰۴ ■ سال اول ■ شماره ۲۳۶

محمود کریمی بیرانوند، اقتصاددان، در گفت‌وگو با چارسوق مطرح کرد

مگر تحریمی برداشته شده بود که امروز نگران مکانیسم ماشه باشیم؟

گزارش

در آستانه فعال شدن احتمالی «مکانیسم ماشه» که می‌تواند تبعات ارزی و اقتصادی سنگینی را متوجه کشور سازد، نگاهی به تحلیل‌های ارائه شده توسط کارشناسان اقتصادی و سیاسی، تصویری روشن‌تر از چالش‌های پیش روی اقتصاد ایران ترسیم می‌کند. بر اساس این تحلیل‌ها، وابستگی به توافقات خارجی و غفلت از ظرفیت‌های داخلی، به‌ویژه در دوران اجرای برجام، کشور را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار داده است. این دیدگاه‌ها، ضمن انتقاد از رویکردهای گذشته، بر لزوم بازنگری جدی در سیاست‌های اقتصادی، پیاده‌سازی واقعی اقتصاد مقاومتی و ضرورت ورود قاطع قوه قضائیه به پرونده‌های اقتصادی برای پاسخگو کردن مسئولان ناکارآمد تأکید دارند. پرسش اساسی اینجاست که آیا اقتصاد ایران، با وجود ده سال تجربه تلخ از برجام و عدم تحقق وعده‌های آن، همچنان باید چشم به راه راه حل‌های خارجی باشد یا زمان آن رسیده که با اتکا به توانمندی‌های داخلی، مسیر را برای جهش اقتصادی هموار سازد؟ این موضوع بیانه‌ای شد تا با محوریت کریمی بیرانوند، اقتصاددان و معاون وزیر کار دولت شهسپد رئیس هم‌گلام شویم و تبعات اجرایی شدن این مکانیسم بر اقتصاد کشور را از زبان وی جوی شویم:

در آستانه فعال شدن احتمالی «مکانیسم ماشه» که می‌تواند تبعات ارزی و اقتصادی سنگینی را متوجه کشور سازد، نگاهی به تحلیل‌های ارائه شده توسط کارشناسان اقتصادی و سیاسی، تصویری روشن‌تر از چالش‌های پیش روی اقتصاد ایران ترسیم می‌کند. بر اساس این تحلیل‌ها، وابستگی به توافقات خارجی و غفلت از ظرفیت‌های داخلی، به‌ویژه در دوران اجرای برجام، کشور را در موقعیتی آسیب‌پذیر قرار داده است. این دیدگاه‌ها، ضمن انتقاد از رویکردهای گذشته، بر لزوم بازنگری جدی در سیاست‌های اقتصادی، پیاده‌سازی واقعی اقتصاد مقاومتی و ضرورت ورود قاطع قوه قضائیه به پرونده‌های اقتصادی برای پاسخگو کردن مسئولان ناکارآمد تأکید دارند. پرسش اساسی اینجاست که آیا اقتصاد ایران، با وجود ده سال تجربه تلخ از برجام و عدم تحقق وعده‌های آن، همچنان باید چشم به راه راه حل‌های خارجی باشد یا زمان آن رسیده که با اتکا به توانمندی‌های داخلی، مسیر را برای جهش اقتصادی هموار سازد؟ این موضوع بیانه‌ای شد تا با محوریت کریمی بیرانوند، اقتصاددان و معاون وزیر کار دولت شهسپد رئیس هم‌گلام شویم و تبعات اجرایی شدن این مکانیسم بر اقتصاد کشور را از زبان وی جوی شویم:

در شرایط فعلی که بسیاری از تحریم‌ها به قوت خود

گزارش

آخرین وضعیت بازار کالاهای اساسی

محمدحسین کشاورزی

در حالی که فصل برداشت برخی اقلام غذایی آغاز شده، نوسانات بازار و افزایش بی‌رویه قیمت‌ها در حوزه برنج، لبنیات، روغن، حبوبات و گوشت، همچنان معیشت دهک‌های پایین جامعه را نشانه گرفته است. نبود انسجام در سیاست‌های توزیعی، جولان واسطه‌ها و اختلاف قیمت میان مراکز عرضه دولتی و بازار آزاد، همگی حکایت از وضعیت نامطلوب بازار دارند.

در روزهایی که بازار مواد غذایی باید به واسطه شروع فصل برداشت برخی اقلام مانند برنج روند کاهشش را تجربه کند اما داده‌های میدانی از بازار، خلاف آن را نشان می‌دهد.

در این میان، سبب معیشت خانوارهای ایرانی بیش از همیشه زیر فشار افزایش قیمت‌ها در اقلیمی مانند لبنیات، روغن، گوشت و برنج متزلزل شده است. هرچند برخی گزارش‌ها حاکی از کاهش نسبی قیمت برخی مواد نظیر دام‌زنده هستند اما این تغییرات، نبود انسجام در سیاست‌های توزیعی، سبب معیشت خانوارهای ایرانی بیشتر از همیشه زیر فشار افزایش قیمت‌ها در اقلیمی مانند لبنیات، روغن، گوشت و برنج متزلزل شده است.

برخیزانچمن تولیدکنندگان و تأمین‌کنندگان برنج گفته است: «مشکل از آنجایی آغاز شد که دولت سیزدهم با اتکا به آماری مبهم، تولید داخلی برنج را ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تن اعلام کرد. این رقم تا اوایل دولت چهاردهم نیز مبنای برنامه‌ریزی قرار گرفت، در حالی که طبق برآوردهای مرکز آمار و برنامه‌بودجه، نیاز کشور حدود ۳ میلیون تن است. این تفاوت ۵۰۰ تا ۵۰۰ هزار تنی میان نیاز واقعی و تولید داخلی، منجر به اشتباهات جدی در سیاست‌گذاری‌های واردات شد.»

وی همچنین گفته است: «در سال زراعی امسال نیز همان گیلان اما قیمت برنج هنوز تغییر محسوسی نکرده‌است، به طوری که شنیده‌ها از انجمن پیکندکاران مواد غذایی تهران، هر کیلوگرم برنج هاشمی نامزدان بوجاری نشده ۲۴۰ هزار تومان و برنج بوجاری هاشمی ۲۹۰ هزار تومان است. این در حالی است که قیمت‌ها ثابت ندراند و در برخی دیگر از استان‌ها، مردم با قیمت بالاتری نیز مواجه هستند.» علاوه‌بر این موضوع، بررسی آمارهای تولید برنج با واردات این محصول، عدم وجود شفافیت در بازار برنج را نشان می‌دهد. بررسی اظهارات مسئولان مربوطه نیز بر این موضوع صحه می‌گذارد، به طوری که مسیح کشاورز،

باقی است، آیا فعال شدن مکانیسم ماشه تفاوت چندانی ایجاد می‌کند؟

در مورد مکانیسم ماشه باید چند موضوع را مورد توجه قرار بدهیم. مورد اول بحث‌های قدیمی و تکراری است که از همان زمان تصویب برجام مطرح شده بود. این که آیا فرآیندی وجود دارد که بتوان تمام تحریم برگرده که خب آقای ظریف، عراقچی و روحانی در آن زمان متعدد در صحبت‌های خودشان می‌گفتند خیر این امکان وجود ندارد. ولی الآن مشاهده می‌کنیم همان کسانی که برجام را امضا و این سند را به ایران تحمیل کردند در این فکر هستند که چه کاری باید انجام بدهیم که مکانیسم ماشه فعال نشود؟ نکته قابل توجه اینجاست که آیا به نظر شما قوه قضائیه در حال حاضر نباید به این مسئله ورود کند؟ در برهه‌ای از تاریخ ایران کسانی آمدند که یک تعهد بین‌المللی را با تعدادی کشور محدود تصویب کردند و ضررهایی به اقتصاد کشور وارد کردند. یک دهه رکود داشتیم از جمله بالاترین نرخ بیکاری، کاهش سرمایه‌گذاری، سقوط تولید در دوران برجام در دولت آقای روحانی به وجود آمد و می‌بینید با توجه به اینکه حدود ده سال است که از معاهده برجام می‌گذرد ما شاهد هستیم همان آقایان می‌گویند خب حالا همان اتفاقاتی که منتقدین برجام تذکر می‌دادند برای اینکه آن اتفاقات نیفتند باید چه کاری انجام داد و افعاً قوه قضائیه در اینجا باید ورود و نقش آفرینی کند بالاخره باید اشخاص مورد بازخواست قرار بگیرند نمی‌شود که تاریخ و اقتصاد یک ملت را به اسارت ببرند برای موضوعی که نفع دارد برای شما و ده سال بعد تأیید می‌کنید.

پس به نظر شما مکانیسم ماشه در عمل تأثیر چندانی ندارد؟ اعتقاد نداشتن به اقتصاد مقاومتی یعنی مکانیسم ماشه؛ بنابراین قرار نیست که تا اواخر مهرماه مکانیسم ماشه اثر خودش را در ایران بگذارد اتفاق خاص و جدیدی بیفتد. در یک

سال اخیر که دولت چهاردهم روی کار آمده است مگر تحریم‌ها برطرف شدند؟ برنامه اقتصادی مشخصی از دولت دیدیم؟ خیر مثلاً تا قبل از شروع جنگ ۱۲ روزه مگر برنامه مشخصی برای مدیریت بازار گاز، ارز، مدیریت شبکه بانکی، مدیریت بازار کالا و هدایت نقدینگی در تولید و موارد بسیار مختلفی که با آن سروکار داریم از دولت نمی‌بینیم. پس مکانیسم ماشه یعنی اقتصاد مقاومتی را قبول نداشتن و عمل نکردن به آن و چشم دوختن به ظرفیت‌های بیرونی که عملاً از دسترس ما خارج است.

به نظر شما چقدر مکانیسم ماشه جنبه روانی دارد؟
مکانیسم ماشه یک عملیات روانی برای اقتصاد ایران هست که در دولت یازدهم، دوازدهم و حتی دولت چهاردهم فعال و قرار نیست اتفاق جدیدی به وجود بیاید تمام اتفاقات در طی سال‌های اخیر افتاده و در حال تکرار شدن است. فقط دولت باید برنامه‌ای داشته باشد.

آفتدر هم در مورد مذاکره صحبت نکنند. یک تفاوت فاحش بین دولت سیزدهم و چهاردهم که مشهود هست همین مسئله مذاکره است. معاون اجرایی آقای پزشکیان که ارتباطی به حوزه سیاست خارجی ندارد به کرات در حوزه سیاست خارجی اظهار نظر می‌کنند. روز دوم حمله رژیم صهیونیستی به کشور بود که آقای قائم‌پناه در مصاحبه‌ای عرض کردند انشاءالله این جنگ تحمیلی را با مذاکره حل و فصل می‌کنیم. آقا شما متوجهی به کشور حمله شده ما در جنگ بودیم چه کسی به شما اجازه دخالت و صحبت در اموری که به شما ارتباطی ندارد، داده است؟

به نظر شما دولت‌مردان در این شرایط باید چه موضعی اتخاذ کنند؟

من فکر نمی‌کنم وزیر و مسئولاتی نباشند که در مورد مذاکره صحبت نکنند شما که تمام فکر و ذهنتان مذاکره است پس کی وقت می‌کنید به کارهای خودتان برسید؟ پس لطفاً گفتمان خودتان را عوض کنید و بیشتر به فکر حل مسائل کشور به خصوص اقتصاد باشید و حضور خودتان را در جلسات و مجموعه فعالان اقتصادی پررنگ‌تر کنید. مهم‌ترین راهبرد بهبود عملکرد بعد روانی مکانیسم ماشه این است که این قدر راجع به مذاکرات صحبت نکنید.

ازبایان شما از توجه دولت به اقتصاد درون‌زا و اسناد بالادستی چیست و چقدر این موضوع در برابر اهمیت دادن به مذاکرات پررنگ شده است؟
الآن در شش ماهه اخیر مقایسه کنید چقدر در مورد اجرایی شدن قانون برنامه هفتم و مذاکرات دولت در رسانه‌ها صحبت کرده خب پس معلوم است اقتصاد کشور شما ثابت می‌ماند و هیچ رشد چشمگیری در آن صورت نمی‌گیرد.

در پایان با توجه به جمیع صحبت‌های حضرتعالی، مهم‌ترین راهبردی که برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور در شرایط فعلی پیشنهاد می‌کنید چیست؟

مهم‌ترین راهبرد همانطور که بارها اشاره شد، تمرکز بر اقتصاد مقاومتی، اتکا به ظرفیت‌های داخلی و پرهیز از تمرکز بیش از حد بر مذاکرات خارجی است. باید باور داشت که قدرت اقتصادی کشور در درون ما نهفته است و با برنامه‌ریزی صحیح و اجرای درست سیاست‌های مقاومتی، می‌توانیم بر چالش‌های بیرونی مانند مکانیسم ماشه و حتی جنگ‌های احتمالی آینده غلبه کنیم.

حبوبات و تخم‌مرغ فراوانی بی‌فایده

در حالی که موجودی انبارها و مراکز ذخیره‌سازی حبوبات وضعیت مطلوبی را نشان می‌دهند و حتی حبوبات با قیمت مصوب وارد روستاها بازارها شد‌اند اما توزیع ناکارآمد ونیود شفافیت در زنجیره تأمین، باعث شده که قیمت نهایی برای مصرف‌کننده همچنان بالا باقی بماند.

در بازار تخم‌مرغ نیز با وجود کاهش مصرف و تولید مازاد، قیمت نهایی کاهش چندانی نداشته است. در واقع، سود واسطه‌ها بار دیگر باعث شده که تولیدکننده زیان دهد و مصرف‌کننده همچنان متضرر باشد. این موضوع زمانی بحرانی‌تر می‌شود که در برخی مناطق، تخم‌مرغ با نرخ‌هایی عرضه می‌شود که تفاوت فاحشی با قیمت خرید عمده‌فروشان دارد.

نظام توزیع ناکارآمد و سودجویی دلان

آن‌چه در نگاه‌کلی می‌توان مشاهده کرد، استمرار یک چرخه معیوب است؛ چرخه‌ای که در آن تولیدکننده، مصرف‌کننده و حتی دولت، هر یک به نوعی متضرر می‌شوند و فقط حلقه‌ای که در این میان سود می‌برد، دلان و بازارگردانی هستند که از هرگونه خلأ در سیاست‌گذاری یا توزیع، بهره‌برداری می‌کنند.

این گروه از سودجویان با احتکار، کنترل زنجیره توزیع و ایجاد قیمت‌های مصنوعی در بازار آزاد، نقش پررنگی در شکل‌گیری نوسانات ایفا می‌کنند. در غیاب نظارت مستمر، قیمت برخی کالاهای بازار آزاد تا ۳۰ درصد بیشتر از میادین رسمی میوه و تره‌بار به فروش می‌رسد؛ شکافی که بیابگر ناکارآمدی نظام نظارت و توزیع است.

بدون اصلاحات ساختاری، ثبات در کار نخواهد بود

با توجه به تجربه‌ی اخیر بازار، روشن است که صرفاً افزایش عرضه یا واردات نمی‌تواند به تنظیم بلندمدت بازار منجر شود. در نبود یک سامانه هوشمند توزیع و نظارت، ثباتی در قیمت‌ها حاصل نخواهد شد. آن‌چه امروز خاتون‌های ایرانی را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد، نه فقط گرانی، بلکه نابرابری ساختاری در سیاست‌گذاری و سودجویی بی‌مهال دلان است. رسیدن به تعادل واقعی، نیازمند اراده‌ای فراتر از برنامه‌های مقطعی و فُسکن گونه خواهد بود.

بده‌پایه‌ای که نتیجه‌اش، سلب اعتماد عمومی نسبت به وعده‌های کنترل بازار است.

گوشت، مرغ و روغن، فاصله تولید تا سفره

در بازار گوشت و مرغ نیز وضعیت مشابهی حاکم است. با وجود کاهش قیمت دام‌زنده، تغییری در نرخ گوشت برای مصرف‌کننده نهایی مشاهده نمی‌شود. این در حالی است که توزیع گوشت منجمد و وارداتی نیز با وجود عرضه مستمر، نتوانسته تعادل مورد انتظار را برقرار کند.

همچنین به گفته مهدی یوسف‌خانی، دبیر انجمن کشتارگاه‌ها و صنایع بسته‌بندی طیور، افزایش دمای هوا موجب کاهش تولید مرغ در مردامه‌ها و در نتیجه نوسان قیمت‌ها خواهد شد.

در بازار روغن نیز هرچند عرضه نسبت به ماه‌های اخیر افزایش یافته اما همچنان به میزان ثبت سفارشات پاسخ کامل نداده نمی‌شود. برخی گزارش‌ها از توزیع محدود و عرضه قطره‌چکانی در میادین میوه و تره‌بار خبر می‌دهند، در حالی که در بازار آزاد، قیمت‌ها فراتر از نرخ مصوب حرکت می‌کنند. همچنین مشاهدات میدانی از فروشگاه‌های زنجیره‌ای حاکی از آن است که هر فرد بیش‌تر از ۲ عدد روغن یا یک کارت‌بانی نمی‌تواند بخرد.

برداشت که برخلاف سنت همه‌ساله انجام شده، به نوعی سردگمی در تعادل بازار داخلی و خارجی این کالا دام‌ن زده است. نبود شفافیت در سیاست‌گذاری‌های تجاری ونیود پیش‌بینی‌پذیری در تصمیمات وزارتخانه‌ها باعث شده که تولیدکنندگان داخلی نیز در برنامه‌ریزی با دشواری مواجه شوند.

لبنیات: قربانی افزایش قیمت مواد اولیه

در بازار لبنیات نیز وضعیت نگران‌کننده‌تر است. افزایش قیمت شیرخام و چربی در ماه‌های اخیر، فشار مضاعفی بر تولیدکنندگان وارد کرده است. اگرچه برخی برآوردها اساس رقم ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تن اعلام شد، در حالی که جدیدترین برآوردها نشان می‌دهد تولید واقعی کشور بین یک میلیون و ۶۰۰ هزار تا یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن است. اگر رقم واقعی تولید پذیرفته شود، کسری حدود ۱.۶ میلیون تن برنج خواهیم داشت که باید از طریق واردات تأمین شود.» بخش عمده‌ای از این عدم تطابق به ضعف در شبکه توزیع و حضور پررنگ واسطه‌هایی بازمی‌گردد که با احتکار یا عرضه قطره‌چکانی، تلاش می‌کنند قیمت‌ها را بالا بکنند. در نزد دیگر، فروممنوعیت واردات برنج در فصل

دیوان محاسبات یا حتی مراجع قضایی مورد بررسی قرار گیرد. به‌رغم وعده‌های دولت، در استان سیستان وبلوچستان در تیر۱۴۰۴، استاندار با استناد به این مصوبه اقدام به ابلاغیه‌ای برای ترخیص کالاهای اساسی بدون ثبت سفارش رسمی کرده است.

به نظر می‌رسد این تصمیم از یک سو قواعد ثبت سفارش و تخصیص ارز را دور زده؛ و از سوی دیگر در تعارض با فرآیند قانونی «سامانه جامع تجارت» و کنترل ارزی بانک مرکزی است؛ که همین امرموجب واکنش گمرک و نهادهای مسئول شده است.

گمرک ایران تاکنون واکنشی رسمی منتشر نکرده‌اند، اما پیگیری‌ها حاکی از آن است که این تصمیم برخلاف رویه‌های تثبیت‌شده و بدون هماهنگی با دستگاه‌های مرتبط اجرایی شده است، سابقه‌ای که می‌تواند زمینه‌ساز اختلاف نظرهای حقوقی گردد.

براساس اصل ۱۲۷قانون اساسی، تفویض اختیارات رئیس‌جمهور فقط در موارد خاص و با تصویب هیات وزیران مجاز است. همچنین نمایندگان ویژه باید با اختیارات مشخص تعیین شوند؛ بنابراین امکان واگذاری تمام اختیارات ریاست‌جمهوری به استانداران بدون چارچوب حقوقی ندارد. تفویض اختیار به استانداران می‌تواند در تئوری به عنوان گامی مؤثر برای تمرکززدایی مدیریتی و پاسخ‌گویی محلی مطرح شود، اما تجربه اجرایی استان سیستان وبلوچستان نشان می‌دهد عدم هماهنگی با سازوکارهای دستگاه‌های مرکزی مانند گمرک، وزارت صمت (به عنوان متولی سامانه جامع تجارت) و بانک مرکزی، می‌تواند به بن‌بست قانونی و اختلاف‌افزایی منتهی شود.

دولت باید ضمن تثبیت چارچوب‌های حقوقی مشخص، با تصویب آیین‌نامه شفاف و با مشارکت ظرفیت‌های قانونی، از اعمال سلیقه و دستوره‌های مودی جلوگیری کند.

به گزارش تسنیم، این ابلاغیه در شرایطی صادر شده که دولت همچنان بر اجرای طرح تفویض اختیار به استانداران اصرار دارد، اما مشخص است که در حوزه‌هایی با بار مالی و تجاری حسگین، مانند واردات، نبود چارچوب شفاف و هماهنگ با قوانین ملی می‌تواند چالش ساز باشد. برای جلوگیری از بروز اختلافات مشابه، دولت باید محدوده اختیارات تفویض‌شده را مشخص و در قالب آیین‌نامه رسمی ابلاغ کند. از سسوی دیگر به نظر می‌رسد تصمیمات اضطراری استانداران راه به تصویب کارگروه ملی تجارت برسد. همچنین بایستی ضمانت‌های اجرایی برای جلوگیری از سوءاستفاده فراهم نماید.

صدای اعتراض گمرک به تفویض اختیار دولت به استانداران

گزارش

درستی بوده و ما هدف نهایی را رها نخواهیم کرد.» وی همچنین اظهار داشت: «هر استاندار باید به عنوان رئیس‌جمهور استان خود عمل کند و خدمات ارائه دهد» به گزارش تسنیم، تصمیم دولت مبتنی بر دو موضوع کلیدی است:

۱- تصویب ابلاغیه هیات وزیران به منظور تفویض اختیارات هیات وزیران به استانداران در مدیریت امور استان‌ها.
۲- تاکید بر تداوم این سیاست و عدم بازگشت از آن حتی با حضور احتمالی مشکلات اجرایی.

مسئولان دولتی و برخی استان‌ها مانند کرمانشاه و خوزستان این تفویض را اقدامی بی‌سابقه و تسریع‌کننده توسعه محلی دانسته‌اند:

استاندار کرمانشاه: «این تصمیم بی‌سابقه است و شرایط

تصمیم‌گیری راهبردی را فراهم کرده است.»

استاندار خوزستان: «تفویض اختیارات می‌تواند تسریع

پروژه‌های توسعه‌ای و کاهش بروکراسی را به‌همراه داشته باشد

بازخوانی تحلیلی مورد سیستان وبلوچستان؛ تعارض با

سیستم تجارت کشور
بر اساس اسناد منتشر شده، استاندار سیستان وبلوچستان طی ابلاغیه‌ای، دستور داده است برای تسریع تأمین کالاهای اساسی مورد نیاز مردم استان، کالاهای وارداتی مشمول اولویت‌بندی گروه‌های کالایی مشخص، بدون ثبت سفارش (در سامانه جامع تجارت) ترخیص شوند.
الزام‌آور مانند ثبت سفارش را لغو
با وجود اختیارات تفویض‌شده، استانداران نمی‌توانند احکام قانونی الزام‌آور مانند ثبت سفارش را لغو کنند، زیرا این موضوع مربوط به قوانین بالادستی و مصوبات شورای عالی هماهنگی اقتصادی است؛ بنابراین، اقدام مذکور می‌تواند در

اخبار

تنش‌های ژئوپلیتیکی آزمون‌ی برای حکمرانی اقتصادی ایران

جنگ ۱۲ روزه اخیر با اسرائیل بار دیگر نشان داد که اقتصاد ایران در برابر تنش‌های ژئوپلیتیکی تا چه اندازه آسیب‌پذیر است. در چنین شرایطی، مواجهه هم‌زمان با تهدیدهای روانی و اقدامات عملی، سیاست‌گذاری اقتصادی را پیچیده و چندلایه می‌کند.

جنگ تحمیلی ۱۲ روزه اخیر با اسرائیل، میزان آسیب‌پذیری اقتصاد ملی در برابر تنش‌های ژئوپلیتیک را برای نظام حکمرانی کشور مشخص کرد. اقتصاد ایران در مواجهه با تنش‌های ژئوپلیتیکی، هم‌زمان با دو نوع نااطمینانی ناشی از «تهدید» و «اقدام» مواجه است.

تفکیک میان «تهدید» و «اقدام» ژئوپلیتیکی به عنوان دو منشأ متمایز شوک‌های اقتصادی، رهیافتی مهم در حوزه سیاست‌گذاری اقتصادی محسوب می‌شود. تهدیدهای ژئوپلیتیکی به واسطه ماهیت انتظاری خود، عمدتاً از طریق افزایش عدم قطعیت و نااطمینانی در بازارها عمل می‌کنند. تمرکز سیاست‌گذار در مواجهه با این تهدیدها، باید بر مدیریت انتظارات، تقویت ثبات روانی بازار و شفاف‌سازی سیاستی قرار گیرد.

اقدامات ژئوپلیتیکی، معمولاً با شوک‌های مستقیم بر عرضه و تقاضا همراه است. این نوع شوک‌ها می‌تواند به تخریب زیرساخت‌ها، توقف فعالیت‌های اقتصادی یا محدودیت‌های تجاری منجر شوند. در این شرایط، سیاست‌گذار باید تمرکز خود را بر پاسخ‌های عملیاتی، جبرانی و حمایتی بگذارد.

این نااطمینانی‌ها صرفاً به مثابه شوک‌های مقطعی قابل تحلیل نیست؛ بلکه ابعدای مزمن، سیستماتیک و چندلایه دارد. در این شرایط، اقتصاد وارد وضعیتی می‌شود که نه فقط با شوک‌های بیرونی مواجه است، بلکه ظرفیت پاسخ‌گویی درونی آن نیز به‌طور تدریجی کاهش پیدا می‌کند. از این رو اتخاذ تصمیمات سیاستی نه با فرض بازگشت سریع به تعادل، بلکه با درک پویایی ناپایدار اقتصاد در شرایط ریسک‌ناپذیر طراحی شود.

پاسخ سیاستی به بحران‌های ژئوپلیتیک باید در سه افق زمانی طراحی شود؛ به طوری که هم واکنش اضطراری کوتاه‌مدت را پوشش دهد، هم مسیر بازسازی میان‌مدت را هموار سازد و هم الزامات مواجهه پایدار با نااطمینانی‌های بلندمدت را فراهم کند. در افق کوتاه‌مدت، اولویت اصلی جلوگیری از گسترش بی‌ثباتی به کل بدنه اقتصاد، مهار نوسانات بازار ارز، تأمین نقدینگی هدفمند برای نگاه‌های حیاتی و تسهیل تجارت اضطراری برای واردات کالاهای استراتژیک است. در افق میان‌مدت، باید ترکیب منابع و مصارف دولت، ساختار مشوق‌های تجاری و نظام توزیع بازرایی شود.

در بلندمدت نیز اصلاح حکمرانی مالی، طراحی قواعد سیاست‌گذاری در برهه‌های بحرانی و مقاوم‌سازی زیرساخت‌ها باید در دستور کار قرار گیرد. در اوج گیری تنش‌های ژئوپلیتیک، ثبات اقتصاد کلان پیش شرط موفقیت هرگونه مداخله بخشی است و بدون طراحی یک چارچوب تثبیت‌بخش برای اقتصاد کلان، حتی سیاست‌های حمایتی می‌توانند به منبع جدید بی‌ثباتی تبدیل شوند. تجربه کشورهای درگیر با جنگ نشان می‌دهد که اجرای برنامه‌های حمایتی یا بازتوزیعی در غیاب ثبات مالی و پولی می‌بای پی‌ماند یا با فشارهای تورمی، تضعیف نرخ ارز و تخریب اعتماد عمومی همراه می‌شود. در چنین وضعیتی، سیاست مالی باید بر مبنای مأموریت‌های بحرانی بازتعریف شود. سیاست پولی باید هم‌زمان منجر به مدیریت نقدینگی و انتظارات شود و سیاست ارزی باید از بی‌ثباتی سیستمی جلوگیری کند.

در حوزه سیاست مالی، ضرورت دارد مخارج عمومی به‌گونه‌ای اولویت‌بندی شوند که اهداف امنیتی، سلامت عمومی، تأمین کالاهای حیاتی و حفظ حداقل فعالیت تولیدی تضمین شود. در حالی که باید ساختار تأمین مالی نیز با روش‌هایی مانند اوراق هدفمند، منابع پایدار و بودجه‌ریزی مأموریت‌محور بازرایی گردد. دولت نیاز دارد که ضمن واکنش سریع به شرایط، تعهد خود به بازگشت شرایط نرمال را حفظ کند تا از بی‌انضباطی عمومی مزمن پرهیز شود.

سیاست پولی نیز باید با رویکردی فعال، ضمن جلوگیری از انجماد اعتباری ورودک، انتظارات تورمی را نیز در سطحی قابل کنترل نگه دارد. این مهم فقط از طریق ترکیب ابزارهای نرخ بهره، مدیریت پایه پولی و عملیات بازار باز قابل تحقق است اما پیش‌نیاز آن هماهنگی کامل میان بانک مرکزی، وزارت اقتصاد و شبکه بانکی است. در غیاب این هماهنگی، سیاست پولی با پیش از حد انقباضی می‌شود و رکود را تشدید می‌کند یا بیش از حد انساطی و موجب تشدید تورم رومی‌ثباتی بازار ارز خواهد شد.

در عرصه سیاست ارز، اولویت با تثبیت نرخ ارز و ایجاد قابلیت پیش‌بینی است اما این هدف نباید به قیمت از دست رفتن ذخایر ارزی یا تداوم سرکوب مصنوعی نرخ ارز محقق شود. در نتیجه، راهبرد پیشنه‌های این است که در کوتاه‌مدت، از ترکیب عرضه هدفمند ارز، مدل اختلا بازارساز و کنترل تقاضای غیرمولد استفاده شود؛ اما در میان‌مدت، نرخ ارز باید با انعطاف‌پذیری کنترل‌شده تنظیم شود تا هم توان رقابتی صادرات حفظ شود و هم منابع ارزی به صورت پایدار تقویت گردد.

سیاست‌های تجاری و تأمین کالا باید بر تضمین جریان واردات کالاهای حیاتی، تنوع بخشی به مسیرهای تجاری و حمایت از صادرات غیرنفتی در تأمین ارز کشور تمرکز داشته باشند. هم‌زمان باید فرآیندهای اداری و گمرکی برای شرایط بحرانی بازطراحی شود و سازوکارهایی مانند تهاتر و توافق‌های منطقه‌ای به کار گرفته شود. در این حوزه نیز، تقدم با کارکرد استراتژیک تجارت است، نه صرفاً با بودن مرزها یا رشد صادرات به هر قیمتی.

نیاز بخش انرژی

بخش انرژی به عنوان یکی از حساس‌ترین بخش‌ها در شرایط بحران‌های ژئوپلیتیکی، نیازمند طراحی دوگانه‌ای است که هم واکنش اضطراری در کوتاه‌مدت و هم اصلاح ساختاری در میان‌مدت را شامل شود. سیاست‌های کلان مدیریت انرژی نمی‌تواند صرفاً اذاع وضع موجود باشد، بلکه باید بر اساس منطق آبادی اقتصادی، ضمن پرهیز از ناترازی ساختاری، از بروز شوک عرضه در شرایط بحران جلوگیری کند.

در پایان با توجه به مطالب مطرح‌وجه، باید اظهار داشت نقطه پیوند همه سیاست‌های مذکور، انسجام و هماهنگی فرادستگاهی است. بدون تعریف ساختارهای تصمیم‌گیری سریع، قاعده‌گذاری در شرایط بحران و ایجاد چابکی‌های فرآیندی، امکان تحقق هیچ‌یک از این سیاست‌ها وجود ندارد. از این رو تاکید می‌شود که موفقیت اقتصادی در مواجهه با بحران ژئوپلیتیکی، صرفاً فنی یا اقتصادی نیست، بلکه مستلزم حکمرانی چندسطحی منسجم، با فرماندهی واحد، مأموریت‌گرایی مشخص و پاسخ‌گویی مؤثر است.

چگونه اقتصاد ایران می‌تواند از دل تهدیدات ژئوپلیتیکی سر بلند کند؟

مهدی اقاژاده

کارشناس اقتصادی

در جهانی که نظم ژئوپلیتیکی آن به‌طور فزاینده‌ای بی‌ثبات و پرریسک شده، اقتصادها بیش از پیش در معرض تهدیداتی قرار گرفته‌اند که نه از دل نوسانات بازارهای جهانی، بلکه از بطن بحران‌های امنیتی، منازعات منطقه‌ای، تحریم‌های گسترده و نااطمینانی‌های دیپلماتیک سربرمی‌آورند. برای کشوری مانند ایران که در موقعیتی خاص از منظر ژئوپلیتیک قرار دارد، این تهدیدات صرفاً احتمالاتی بعید نیستند بلکه به واقعیاتی مزمن و تداوم‌یافته تبدیل شده‌اند؛ واقعیتی‌هایی که اثرگذاری آن‌ها هم در شاخخ‌های اقتصادی، و هم در بنیان‌های سیاست‌گذاری، ساختارهای نهادی و الگوهای رفتاری اقتصاد کلان و بخش خصوصی کشور نیز قابل مشاهده است.

ایران طی چهار دهه گذشته در معرض انواع شوک‌های بیرون‌زا قرار گرفته و اگرچه در برخی دوره‌ها به شکل نسبی توانسته با این شرایط تطبیق یابد، اما همواره در معرض آسیب‌پذیری‌های عمیق نهادی، مالی و اجتماعی باقی مانده است. تجربه تحریم‌های فراگیر، تهدیدات نظامی، محدودیت‌های دسترسی به منابع بین‌المللی و فشارهای دیپلماتیک متعدد، ثابت کرده است که تداوم سیاست‌های سنتی و واکنشی، ضمن ناکارآمدی در شرایط عادی، در شرایط بحران می‌تواند به خود بحران تبدیل شود.

در این زمینه، لازم است تاب‌آوری به عنوان یک مفهوم بنیادین در طراحی سیاست‌های اقتصادی ایران لحاظ شود. تاب‌آوری صرفاً به‌معنای «تحمل فشار» یا «ادامه بقا» نیست، بلکه مفهومی پیش‌رو، تطبیقی و تحول‌گراست که از سیاست‌گذاری می‌خواهد به مقابله با تهدیدات موجود بپردازد، و زیرساخت‌های نهادی، اطلاعاتی و ساختاری لازم برای مواجهه با تهدیدات آینده را نیز بنا نهد. بر همین اساس، نیاز به یک چارچوب سیاستی جامع برای شرایط جنگی و بحران‌های ژئوپلیتیکی، بیش از هر زمان دیگری ضروری به نظر می‌رسد.

یکی از نکات کلیدی در فهم ابعاد اقتصادی تهدید ژئوپلیتیکی، شناخت کانال‌های انتقال آن به اقتصاد واقعی است. این تهدیدات می‌توانند به‌شکل ناگهانی بر بازار ارز، نرخ بهره، جریان سرمایه‌گذاری و زنجیره‌های تأمین اثرگذار شوند. کاهش ناگهانی صادرات، محدود شدن واردات مواد اولیه، اختلال در بازارهای مالی، قرار سرمایه، کاهش دسترسی به منابع مالی بین‌المللی، و درنهایت، بی‌ثباتی انتظارات عمومی و سست شدن اعتماد نهادی، بخشی از پیامدهای شناخته‌شده این نوع تهدیدهاست.

در چنین شرایطی، کشور نیازمند یک افق‌بندی زمانی در سیاست‌گذاری اقتصادی خود است. در افق کوتاه‌مدت، تمرکز باید بر تثبیت فضای روانی بازار، ایجاد ثبات نسبی در قیمت‌ها، تقویت ذخایر راهبردی، کنترل نوسانات ارزی

و مدیریت انتظارات عمومی باشد. این اقدامات، هرچند فوری و تاکتیکی به نظر می‌رسند، اما بدون هماهنگی نهادی و فرماندهی یکپارچه، به نتایج پایدار منجر نخواهند شد. در این مرحله، دولت نیاز دارد با بهره‌گیری از ابزارهای مالی، سیاست‌های بوجه‌ای هدفمند، مدیریت تأکید منابع ارزی و شفاف‌سازی در اطلاع‌رسانی، اعتماد اولیه را به بازار بازگرداند.

در افق میان‌مدت، سیاست‌گذار باید به بازرایی منابع اقتصادی کشور بپردازد. این بازرایی مستلزم اصلاح ساختار بوجه، تخصیص بهینه منابع، تقویت بخش‌های مولد و مقاوم‌سازی زنجیره‌های تأمین داخلی است. سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی که دارای بیشترین ارزش افزوده داخلی، ظرفیت اشتغال‌زایی، و وابستگی کم به واردات هستند، باید در اولویت قرار گیرد. همچنین نظام ارزی کشور باید به سمت چندنرخ بودن هدفمند، با توجه به نیازهای وارداتی، صادراتی و مصرفی، حرکت کند. در افق بلندمدت، کشور ناگزیر از بازسازی نهادهای حکمرانی اقتصادی است. این بازسازی، نه فقط در سطوح حقوقی و سازمانی، بلکه در سطح بازتعریف نقش دولت، کارکردهای بازار و مشارکت عمومی باید صورت گیرد. تقویت سرمایه‌نهادی، ارتقای شفافیت، استقلال بانک مرکزی، اصلاح نظام مالیاتی، و ایجاد سازوکارهای نظارت و ارزیابی سیاست‌ها از جمله اجزای ضروری این تحول نهادی است. به‌موازات این سیاست‌های کلان، بخش‌های مختلف اقتصادی نیز نیاز به سیاست‌های بخشی ویژه دارند. در حوزه مالی و بوجه‌ای، تمرکز باید بر افزایش بهره‌وری هزینه‌ها، هدفمندسازی پارانه‌ها، ایجاد صندوق‌های بین‌نسلی و تقویت انعطاف‌پذیری بوجه باشد. در حوزه پولی و بانکی، مقابله با شوک‌های نقدینگی، نوسازی نظام بانکی و اصلاح رابطه بین دولت و بانک مرکزی نخواهد بود."

۵۵ درصد کارگران ساختمانی در تهران افغان بودند

رئیس کانون انبوه‌سازان تهران گفت: بیش از ۵۰ درصد کارگران ساختمانی در تهران از اتباع افغان بودند و پس از جنگ تحمیلی تصمیم گرفته شد که اتباع افغان از کشورمان خارج شوند و از آنجایی که در صنعت ساختمان برای رشته‌های مانند کارگر ساختمانی، آرماتور بند، سیمان کار، سنگ کار، بنا و کارگر ساده کارگران افغان به کار گرفته می‌شوند، حالا با کمبود کارگر در این رشته‌ها مواجه هستیم. ایرج رهبر، رئیس کانون انبوه‌سازان تهران در گفت‌وگو با ایلنا درباره خروج کارگران اتباع افغان از کشور و اثرگذاری آن بر صنعت ساختمان اظهار داشت: چندین سال است به اینکه کارگران اتباع افغان را برای کارگر ساختمانی انتخاب کنیم، عادت کرده‌ایم، حتماً در سایر مشاغل هم کارگران افغان به کار گرفته می‌شوند. اما در صنعت ساختمان اتباع افغان بیشتر برای شغل کارگر ساختمانی جذب شده‌اند از این رو خروج کارگران افغان از کشور، مشکلاتی را هم ایجاد کرده است.

وی تاکید کرد: با اخراج کارگران اتباع از کشور، راندمان کار در صنعت ساختمان کاهش پیدا کرده است و برخی از پروژه‌ها دچار وقفه شده‌اند و جبران آن و جایگزینی کارگران ایرانی قطعاً زمان بر خواهد بود. حال برای پروژه‌هایی مانند نفهت ملی مسکن که فرارادادهای آن از دو سال گذشته با قیمت‌های دو سال گذشته متعقد شده چاره‌ای برای ادامه کار نداریم و همین موضوع جایگزین شدن کارگران ایرانی قیمت تمام‌شده کار را بالا می‌برد.

رئیس کانون انبوه‌سازان تهران با بیان اینکه بیش از ۵۰ درصد کارگران ساختمانی در تهران از اتباع افغان بودند، ادامه داد: پس از جنگ تحمیلی تصمیم گرفته شد که اتباع افغان از کشورمان خارج شوند و از آنجایی که در صنعت ساختمان برای رشته‌های مانند کارگر ساختمانی، آرماتور بند، سیمان کار، سنگ کار، بنا و کارگر ساده کارگران افغان به کار گرفته می‌شوند، حالا با کمبود کارگر در این رشته‌ها مواجه هستیم، با مشکل مواجه شدیم.

رهبر گفت: البته باید گفته شود که کارگر ایرانی هم برای شغل کارگر ساده ساختمانی نمایلی برای کار نداشت و چراکه دستمز پایین بود و به جای آن‌ها کارگران ارزان‌تر افغان در این بازار حضور داشتند و البته مسئله تأمین اجتماعی مطرح بود و از آنجایی که کارگر افغان مدارک هویتی نداشتند در لیست بیمه تأمین اجتماعی قرار نمی‌گرفتند. بنابراین عادت به این شده بود در بخش ساختمان از کارگران افغان استفاده شود و اساساً کارگران ایرانی از رده خارج شده بودند.

وی با تاکید بر اینکه نرخ دستمز کارگر ساختمانی ایرانی دو برابر دستمز کارگر افغان است، افزود: دستمز کارگران افغان از کارگران ایرانی کمتر است و البته هزینه بیمه تأمین اجتماعی هم نداشتند از این رو کارفرما رغبت به‌کارگیری کارگر افغان را داشت. حالا هم زمانی می‌برد تا کارگر ایرانی جایگزین کارگر افغان شود.

رئیس کانون انبوه‌سازان تهران ادامه داد: هرچند که دستمز کارگر ایرانی بالاتر است اما در شرایط کمبود کارگر، کارفرما مجبور می‌شود که از کارگر ساده ایرانی استفاده کند و به تدریج برای کارگران ایرانی هم کار در بخش ساختمان اقتصادی خواهد شد.

کاهش ۱۰ درصدی تولید سیمان در بهار امسال

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان گفت: در سه ماهه اول امسال در مقایسه با سه ماهه مشابه سال ۱۴۰۳ با ۱۰ درصد کاهش تولید مواجه شدیم.

علی اکبر الوندیان در گفت‌وگو با ایرنا با بیان اینکه ظرفیت تولید سیمان کشور حدود ۹۰ میلیون تن در سال است، افزود: این رقم تولید در سال ۱۴۰۳ به دلیل محدودیت‌ها به ۷۲ میلیون تن تولید رسید و با شرایط ناترازی در گاز و برق امسال نیز این روند ادامه دارد به طوری که در سه ماهه اول امسال در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، حدود ۱۸ درصد فروش سیمان راز دست دادیم.

الوندیان با بیان اینکه اکنون کارخانه‌های صنعت سیمان با محدودیت حدود ۷۵ درصد برق روبرو هستند، گفت: یعنی اینکه فقط حدود ۲۵ درصد گاز مورد نیاز کارخانه‌های سیمان تأمین می‌شود. نه تنها در حوزه گاز محدودیت داریم بلکه در حوزه برق نیز به محدودیت حدود ۷۰ درصدی رسیده‌ایم و محدودیت در حال تشدید شدن است.

وی ادامه داد: تشدید اعمال محدودیت برق کوره‌های سیمان را متوقف می‌کند و ناچار به استفاده از ذخایر کلینکر برای تأمین سیمان مورد نیاز بازار هستیم و در صورتی که این سطح از محدودیت در مردادماه حفظ شود، می‌توانیم نیاز بازار را تأمین و تولید را مدیریت کنیم در غیر این صورت احتمال تکرار بحران کمبود سیمان وجود دارد.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان با اشاره به اینکه بازار سیمان در آرامش است، گفت: اکنون کمبودی در بازار وجود ندارد. وی تأکید کرد: بعد از اتفاق تلخ هفته آخر اردیبهشت که توقف یکباره صنعت سیمان به دلیل محدودیت ۹۰ درصدی برق منجر به التهاب بازار و افزایش قیمت در کف بازار شد، متأسفانه اعمال مقررات سختگیرانه و دخالت دستوری در بازار باعث سردرگمی بسیاری از خریداران شده و تداوم این سخت‌گیری‌ها و کاهش تقاضای بازار به دلیل شرایط پیش آمده در کشور منجر به کاهش فروش سیمان و بروز مشکلات نقدینگی برای کارخانه‌ها شده است.

الوندیان با بیان اینکه اعمال محدودیت شدید برق و گاز و دخالت‌های دستوری در بازار تاب‌آوری صنعت را به خطر انداخته است، هشدار داد: تحمل خسارت‌های ناشی از ناترازی برق و گاز به صنعت و افزایش هزینه‌های تولید از یک سو و از سوی دیگر کاهش درآمد واحدهای تولیدی با دخالت دستوری در بازار و قیمت سیمان، حفظ سطح تولید را با مشکلات جدی مواجه کرده است که نیاز به توجه جدی دولت دارد.

عامل گرانی برنج بی‌اطلاعی مسئولان از میزان تولید پار سال بود

به گفته رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران، تولید برنج کشور سالانه حدود ۲.۵ میلیون تن است اما به دلیل کم‌آبی پارسال حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن محصول برداشت شد، آمارى که از سوى برخى مسئولان اعلام شد هم‌آمار دقیقى نبود که همین موضوع موجب شد در ماه‌های پایانی سال گذشته با کمبود عرضه در بازار مواجه شویم و قیمت‌ها افزایش پیدا کنند.

رضا کنگرى، رئیس اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران با اشاره به دلایل افزایش اخیر قیمت برنج اظهار داشت: مشکل افزایش قیمت برنج به سال گذشته برمی‌گردد. به دلیل کم‌آبی، برداشت برنج نسبت به سال‌های قبل کاهش قابل توجهی داشت. در حالی که در سال‌های معمول حدود ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار تن تا ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تن برنج برداشت می‌شد، پارسال فقط حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن محصول برداشت شد.

وی در ادامه افزود: متأسفانه آمارى که از سوى برخى مسئولان اعلام شده بود، آمار دقیقى نبود. همین موضوع باعث شد که در ماه‌های پایانی سال با کمبود عرضه در بازار مواجه شویم و قیمت‌ها افزایش پیدا کنند.

کنگرى با اشاره به وضعیت فعلی بازار گفت: به تازگی برداشت محصول جدید برنج استان مازندران آغاز و وارد بازار شده است. همین موضوع موجب شد که نرخ برنج روند کاهشى پیدا کند. طی دو هفته آینده نیز برداشت برنج در استان گیلان آغاز خواهد شد که این موضوع به کاهش بیشتر قیمت‌ها کمک خواهد کرد.

رئیس اتحادیه بنکداران تهران همچنین تأکید کرد: انتظار داریم در روزهای آینده قیمت‌های واقعی تری را در بازار شاهد باشیم و نوسانات قیمتی نیز روند نزولی پیدا کند. به طور کلی پیش‌بینی می‌شود که جالش‌های مربوط به بازار برنج به تدریج برطرف شود.

به گزارش اقتصاد معاصر، عدم شفافیت در بازار برنج، یکی از اساسی‌ترین مسائلى است که موجب تنش در بازار این محصول برمصرف شده است. این در حالی است که برخی از فعالان بازار نیز بر این باورند که کاهش تولید برنج در سال گذشته به دلیل بحران کم‌آبی، زمینه‌ساز اختلال در بازار و افزایش قیمت آن در ماه‌های گذشته بوده است. کارشناسان و مسئولان وزارت جهاد کشاورزی نیز بر این باورند که با آغاز برداشت محصول جدید در مازندران و در آستانه ورود برنج تازه استان گیلان، نشانه‌هایی از کاهش قیمت در بازار دیده شود. همچنین وزیر جهاد کشاورزی نیز در گفت‌وگویی اعلام کرده که با توزیع برنج وارداتی به بازار، قیمت‌ها کمی بهبود خواهد یافت؛ با این حال هنوز تغییرى در وضعیت بازار این کالا مشاهده نشده و همه گفته‌ها در حد حرف باقی مانده است.

گزارش

همزمان با افزایش وابستگی صنایع اروپایی به واردات

ظرفیت‌های صنعتی و تکنولوژیک چین، عملاً به اهرم اصلی در تنظیم روابط اقتصادی با اروپا تبدیل شده است. در نشست روز پنج‌شنبه که به مناسبت پنجاهمین سال روابط دیپلماتیک میان چین و اتحادیه اروپا در پکن برگزار شد، رهبران دو طرف بر ضرورت تقویت روابط اقتصادی تأکید کردند؛ اما در ورای الفاظ دیپلماتیک، چین توانست در این اجلاس تصویر قدرت‌مندتری از خود ارائه دهد: تصویری از کشوری که اروپا دیگر نمی‌تواند به راحتی از آن عبور کند. رئیس‌جمهور چین، شی جین‌پینگ، با صراحت گفت: «هر چه اوضاع بین‌المللی بی‌ثبات‌تر می‌شود، رهبران چین و اروپا باید بیش از پیش با یکدیگر گفت‌وگو کنند، اعتماد متقابل را تقویت کرده و به‌سوی همکاری عمیق‌تر گام بردارند.» او تأکید کرد که «چالش‌های اروپا از چین نمی‌آیند» و هشدار داد که «بنای دیوارها و انزواگرایی تنها به‌انفعال منجر خواهد شد». شی همچنین خطاب به اروپایی‌ها تأکید کرد که «نباید از ابزارهای محدودکننده اقتصادی علیه شرکت‌های چینی استفاده شود».

در سوی مقابل، رئیس کمیسیون اروپا، اورسولا فون در لاین، فضای روابط را «در نقطه‌ای مفصلی» توصیف کرد و گفت: «هر چه روابط ما عمیق‌تر شده، عدم توازن‌ها هم بیشتر شده‌اند». او خواستار «راه‌حل‌های واقعی برای بازگرداندن تعادل» شد، به‌ویژه در زمینه کسری تجاری اروپا با چین که در سال ۲۰۲۴ به رکورد ۳۰.۵ میلیارد یورو رسید. فون در لاین هشدار داد که یارانه‌های دولتی پکن به صنعت خودروسازی چین باعث «تهدید مستقیم به ۲.۵ میلیون شغل در اروپا» شده است. با وجود این، هیچ نشانه‌ای از عقب‌نشینی چین دیده نشد. بلکه از نگاه کارشناسان، چین اکنون با اطمینان بیشتری در حال پیشبرد استراتژی سرمایه‌گذاری هدفمند در اروپا است. به جای خرید دارایی‌های سنتی نظیر بنادر و شبکه‌های انرژی، شرکت‌های چینی در حال ساخت کارخانه‌های تولیدی پیشرفته هستند. بومبرگ گزارش داد که غول‌هایی چون CATL و CALB کارخانه‌های عظیمی برای تولید باتری و خودروهای برقی در مجارستان، پرتغال و اسلواکی راه‌اندازی کرده‌اند؛ پروژه‌هایی که میلیاردها یورو سرمایه جذب کرده و هزاران شغل جدید ایجاد می‌کنند.

در همین حال، ینس اسکلوند، رئیس اتاق بازرگانی اتحادیه اروپا در چین، در گفت‌وگو با تلویزیون بومبرگ تصریح کرد: «برای ارائه بهترین محصول با بهترین قیمت، به منابع اولیه ارزان و با کیفیت نیاز است و در بسیاری موارد این منابع در چین هستند... در واقع، شرکت‌های اروپایی بیش از پیش به چین وابسته شده‌اند.» او همچنین خاطرنشان کرد که بیش از یک‌چهارم اعضای اتاق، فعالیت خود در بازار چین را گسترش داده‌اند. اسکلوند، در اشاره به موضوع صادرات فلزات نادر، گفت: «محدودیت‌های صادراتی چین بر مغناطیس‌های عناصر کمیاب یکی از مهم‌ترین مسائلی است که باید در سال آینده حل‌وفصل شود.» این موضع‌گیری در شرایطی مطرح شد که پکن، همزمان با تنش تجاری، صادرات برخی فلزات استراتژیک را محدود کرده و در عین حال صادرات خود به اروپا را در ماه ژوئن نسبت به ماه قبل ۲۴.۵ درصد افزایش داده است. تحلیل‌گران

گزارش

این رفتار را انعکاسی از رویکرد حساب‌شده چین برای اعمال قدرت در زنجیره تأمین جهانی می‌دانند. در همین راستا، الکساندر مولر، مشاور در شرکت رولاند برگر، اظهار کرد: «شرکت‌های چینی، تحت فشار تعرفه‌های آمریکا، به اروپا به عنوان میدان جدید توسعه نگاه می‌کنند. اروپا برای آنها جایگزین استراتژیک بازار آمریکا شده است.» با این حال، مسیر سرمایه‌گذاری چین در اروپا بی‌مانع نبوده. برخی کشورها مانند سوئد و لهستان، محدودیت‌هایی علیه پروژه‌های چینی وضع کرده‌اند. مثلاً پروژه ساخت بزرگ‌ترین کارخانه تولید آندهای باتری توسط شرکت چینی BTL در سوئد، به دلیل نگرانی‌های امنیتی لغو شد. با این حال، داده‌ها نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری چین در اروپا در سال ۲۰۲۴ به حدود ۱۰ میلیارد یورو رسیده که پس از هفت سال کاهش، نشانه‌ای از بازگشت فعالانه پکن به بازار اروپا نیست. هرچند این رقم تنها یک‌نهم سطح سرمایه‌گذاری چین در اوج سال ۲۰۱۶ است، اما نشانه‌ای از تغییر کیفی در استراتژی چین به سمت پروژه‌های تولیدی و فناوری محور است. در کنار

چین قواعد بازی اقتصادی را به اروپا دیکته کرد

این روندها، بحث‌های ژئوپلیتیکی نیز بر اجلاس سایه انداخت.

اورسولا فون در لاین نسبت به «تداوم بی‌ثباتی چین از صنایع روسیه» هشدار داد و گفت که اتحادیه اروپا نمی‌تواند «ناظر منفعل تأمین جنگ افزار روسیه باشد»؛ اما رئیس‌جمهور

چین در پاسخ، بدون نام بردن از روسیه، بر ضرورت راه‌حل‌های سیاسی تأکید کرد و تحریم‌های اروپا علیه بانک‌های چینی را «نقض آشکار قواعد جهانی» دانست. در این میان، تحلیلگران غربی همچون فابین زولیک، اقتصاددان مرکز سیاست‌های اروپایی، معتقدند: «اتحادیه اروپا بر سر یک دوگانه گیر افتاده: نمی‌خواهد بازار چین راز دست‌بدهد، ولی نمی‌تواند مستقیماً با آمریکا وارد تقابل شود.»

بدین ترتیب، قله پکن به‌رغم بیان اختلافات، تصویر جدیدی از نظم اقتصادی در حال ظهور ارائه داد: اروپا، در پی فشارهای ژئوپلیتیکی و اقتصادی، بیش از همیشه به حفظ روابط با چین متمایل است. درحالی‌که چین، با استفاده از مزیت صنعتی و نفوذ زنجیره تأمین، جایگاه خود را در تعاملات اقتصادی تثبیت می‌کند.

این روندها، بحث‌های ژئوپلیتیکی نیز بر اجلاس سایه انداخت. اورسولا فون در لاین نسبت به «تداوم بی‌ثباتی چین از صنایع روسیه» هشدار داد و گفت که اتحادیه اروپا نمی‌تواند «ناظر منفعل تأمین جنگ افزار روسیه باشد»؛ اما رئیس‌جمهور چین در پاسخ، بدون نام بردن از روسیه، بر ضرورت راه‌حل‌های سیاسی تأکید کرد و تحریم‌های اروپا علیه بانک‌های چینی را «نقض آشکار قواعد جهانی» دانست. در این میان، تحلیلگران غربی همچون فابین زولیک، اقتصاددان مرکز سیاست‌های اروپایی، معتقدند: «اتحادیه اروپا بر سر یک دوگانه گیر افتاده: نمی‌خواهد بازار چین راز دست‌بدهد، ولی نمی‌تواند مستقیماً با آمریکا وارد تقابل شود.»

بدین ترتیب، قله پکن به‌رغم بیان اختلافات، تصویر جدیدی از نظم اقتصادی در حال ظهور ارائه داد: اروپا، در پی فشارهای ژئوپلیتیکی و اقتصادی، بیش از همیشه به حفظ روابط با چین متمایل است. درحالی‌که چین، با استفاده از مزیت صنعتی و نفوذ زنجیره تأمین، جایگاه خود را در تعاملات اقتصادی تثبیت می‌کند.

این روندها، بحث‌های ژئوپلیتیکی نیز بر اجلاس سایه انداخت. اورسولا فون در لاین نسبت به «تداوم بی‌ثباتی چین از صنایع روسیه» هشدار داد و گفت که اتحادیه اروپا نمی‌تواند «ناظر منفعل تأمین جنگ افزار روسیه باشد»؛ اما رئیس‌جمهور چین در پاسخ، بدون نام بردن از روسیه، بر ضرورت راه‌حل‌های سیاسی تأکید کرد و تحریم‌های اروپا علیه بانک‌های چینی را «نقض آشکار قواعد جهانی» دانست. در این میان، تحلیلگران غربی همچون فابین زولیک، اقتصاددان مرکز سیاست‌های اروپایی، معتقدند: «اتحادیه اروپا بر سر یک دوگانه گیر افتاده: نمی‌خواهد بازار چین راز دست‌بدهد، ولی نمی‌تواند مستقیماً با آمریکا وارد تقابل شود.»

بدین ترتیب، قله پکن به‌رغم بیان اختلافات، تصویر جدیدی از نظم اقتصادی در حال ظهور ارائه داد: اروپا، در پی فشارهای ژئوپلیتیکی و اقتصادی، بیش از همیشه به حفظ روابط با چین متمایل است. درحالی‌که چین، با استفاده از مزیت صنعتی و نفوذ زنجیره تأمین، جایگاه خود را در تعاملات اقتصادی تثبیت می‌کند.

این روندها، بحث‌های ژئوپلیتیکی نیز بر اجلاس سایه انداخت. اورسولا فون در لاین نسبت به «تداوم بی‌ثباتی چین از صنایع روسیه» هشدار داد و گفت که اتحادیه اروپا نمی‌تواند «ناظر منفعل تأمین جنگ افزار روسیه باشد»؛ اما رئیس‌جمهور چین در پاسخ، بدون نام بردن از روسیه، بر ضرورت راه‌حل‌های سیاسی تأکید کرد و تحریم‌های اروپا علیه بانک‌های چینی را «نقض آشکار قواعد جهانی» دانست. در این میان، تحلیلگران غربی همچون فابین زولیک، اقتصاددان مرکز سیاست‌های اروپایی، معتقدند: «اتحادیه اروپا بر سر یک دوگانه گیر افتاده: نمی‌خواهد بازار چین راز دست‌بدهد، ولی نمی‌تواند مستقیماً با آمریکا وارد تقابل شود.»

محدودیت‌های صادراتی چین بر مغناطیس‌های عناصر کمیاب یکی از مهم‌ترین مسائلی است که باید در سال آینده حل‌وفصل شود.)) این موضع‌گیری در شرایطی مطرح شد که پکن، همزمان با تنش تجاری، صادرات برخی فلزات استراتژیک را محدود کرده و در عین حال صادرات خود به اروپا را در ماه ژوئن نسبت به ماه قبل ۲۴.۵ درصد افزایش داده است

گندم خارجی به سفره‌های مردم بازگشت

در حالی که سال گذشته ایران به خودکفایی در تولید گندم دست یافته بود، حالا با کاهش تولید داخلی، واردات دوباره به صدر تصمیمات دولتی بازگشته است؛ مسئله‌ای که رنگ خطر وابستگی غذایی را به صدر آژورده‌است.

در شرایطی که ایران در سال گذشته موفق به تأمین کامل نیاز گندم از منابع داخلی شده بود، امسال مسئولان از نیاز به واردات سخن می‌گویند. وزیر جهاد کشاورزی، در تازه‌ترین اظهارات خود، نیاز کشور به واردات ۲ میلیون تن گندم را تأیید کرده و علت آن را کاهش بارندگی و افت تولید در مزارع دیم عنوان کرده است. غلامرضا نوری، وزیر جهاد کشاورزی، گفت: «با توجه به شرایط اقلیمی و کاهش تولید گندم در مزارع دیم، پیش‌بینی می‌شود برای تنظیم بازار، نیاز به واردات حدود ۲ میلیون تن گندم داشته باشیم.» وی همچنین تأکید کرد: «سیاست دولت همچنان حمایت از تولید داخلی است، اما شرایط جوی خارج از کنترل ما بوده و برای حفظ ذخایر استراتژیک چاره‌ای جز واردات نداریم.» مهدی صادقی‌نژاد، استاد اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران، با اشاره به برآورد‌های مستقل کارشناسان گفت: «بررسی‌ها نشان می‌دهد تولید گندم کشور در سال زراعی جاری با کاهش حدود ۳۰ درصدی روبرو شده است. با احتساب مصرف سالانه، به‌نظر می‌رسد کشور برای تأمین نیاز داخلی، حداقل به ۴.۵ تا ۵ میلیون تن واردات نیاز دارد، مگر اینکه مصرف صنعتی یا صادراتی کاهش یابد.» وی افزود: «علاوه بر کاهش تولید، انگیزه کم کشاورزان به دلیل تأخیر در پرداخت مطالبات و پایین بودن نرخ خرید تضمینی، در کاهش سطح زیرکشت گندم مؤثر بوده است.»

پیامدهای اقتصادی واردات گندم

بر اساس گزارش بانک مرکزی، واردات گندم در سال ۱۳۹۹ حدود ۲.۴ میلیارد دلار از ز کشور خارج کرد. حال اگر کشور امسال نیز به واردات ۵ میلیون تن گندم نیاز داشته باشد، با احتساب قیمت متوسط جهانی هر تن گندم (حدود ۳۰۰ دلار)، این رقم می‌تواند از ۱.۵ میلیارد دلار فراتر رود. کارشناسان معتقدند ادامه این روند، نه‌تنها فشار از ایجاد می‌کند، بلکه بر تراز امنیت غذایی کشور نیز اثر منفی خواهد داشت. **راهکارهای پیشنه‌های برای حفظ خودکفایی** کارشناسان و فعالان بخش کشاورزی معتقدند برای حفظ و تداوم خودکفایی، چند راهکار کلیدی باید در دستور کار قرار گیرد: نخست قیمت خرید تضمینی گندم اصلاح شده و با پرداخت به‌موقع مطالبات کشاورزان انگیزه تولید حفظ شود؛ از سویی سرمایه‌گذاری در سامانه‌های نوین آبیاری و کاهش هدررفت آب بیشتر شده و با ترویج کشت قراردادی و تضمین خرید توسط دولت با بخش خصوصی به افزایش تولید کمک شود. در نهایت با اصلاح الگوی کشت متناسب با منابع آبی و شرایط اقلیمی هر منطقه تولید کالاهای اساسی رونق بگیرد. واردات گندم، اگرچه در کوتاه‌مدت چاره‌ای برای جبران کمبود است، اما در بلندمدت می‌تواند به تولید داخلی لطمه بزند. حفظ خودکفایی نیازمند عزم جدی در حمایت مؤثر از کشاورزی ایرانی و شفاف‌سازی سیاست‌های کشاورزی است.